

หน่วยที่ 1

การรวมธุรกิจ

1.

ความหมายและ ลักษณะของการรวม ธุรกิจ

ความหมายของการรวมธุรกิจ

การรวมธุรกิจ หมายถึง รายการหรือเหตุการณ์อื่นใด ซึ่งทำให้ผู้ซื้อได้อำนาจและการควบคุมธุรกิจ รายการซึ่งเป็นการควบรวมจริง True Mergersหรือเทียบเท่าการควบรวม (Mergers of equals) ถือเป็นการรวมธุรกิจ

ลักษณะของการรวมธุรกิจ

ลักษณะของการรวมธุรกิจเป็นรายการหรือเหตุการณ์ทางธุรกิจที่ทำให้ผู้ซื้อเข้าไปมีอำนาจในการควบคุมธุรกิจใดธุรกิจหนึ่ง หรือมากกว่า ซึ่งรายการหรือเหตุการณ์ทางธุรกิจดังกล่าว ได้แก่ การเข้าไปซื้อหุ้นในกิจการอื่น

2.

สาเหตุการรวมธุรกิจ

1. เพื่อเพิ่มส่วนแบ่งทางการตลาด
2. เพื่อลดความเสี่ยงในการเข้าสู่ตลาด
3. เพื่อลดต้นทุนในการดำเนินงาน
4. เพื่อการดำเนินงานเป็นไปอย่างต่อเนื่อง
5. เพื่อหลีกเลี่ยงจากการเข้าดำเนินงานโดยกิจการอื่น

สาเหตุการรวมธุรกิจ

6. เพื่อการกระจายความเสี่ยง

7. เพื่อเพิ่มความสามารถในการกู้ยืม

8. เพื่อการครอบครองสินทรัพย์ไม่มีตัวตน

9. เพื่อเหตุผลอื่น เพื่อเป็นไปตามนโยบายของรัฐ เพื่อผลประโยชน์ทางภาษี กิจกรรมมีกำไรและอีกกิจการหนึ่งมีผลขาดทุน หรือเพื่อจัดหาเทคโนโลยีใหม่ๆ

3.

รูปแบบของ การรวมธุรกิจ

การรวมธุรกิจสามารถทำได้ในหลายลักษณะ หลายวิธีการ ซึ่งสามารถ
สรุปรูปแบบของการรวมธุรกิจตามลักษณะต่าง ๆ ได้ 3 ประเภท ดังนี้

1. การแยกประเภทตามโครงสร้างการดำเนินงาน
2. การแยกประเภทตามวิธีการรวมธุรกิจ
3. การแยกประเภทตามวิธีการบัญชี

การแยกประเภทตามโครงสร้างการ ดำเนินงาน (Structure of the combination)

1. แบบแนวนอน (Horizontal)

เป็นการรวมธุรกิจที่มีลักษณะเหมือนกันเข้าด้วยกัน

2. แบบแนวตั้ง (Vertical)

เป็นการรวมธุรกิจที่มีความสัมพันธ์กันมารวมกัน
เพื่อต้องการให้ครบวงจร

3. แบบผสม (Conglomerate)

เป็นการรวมธุรกิจที่ไม่มีความสัมพันธ์กันแต่
ต้องการขยายกิจการให้กว้างขึ้น

การแยกประเภทตามวิธีการรวมธุรกิจ

(Method of combination)

1. การโอนกิจการ
(Statutory merger)

2. การควบกิจการ
(Statutory consolidation)

3. การซื้อหุ้น
(Stock acquisition)

4. การซื้อสินทรัพย์
(Asset acquisition)

การแยกประเภทตามวิธีการบัญชี (Accounting method)

1. วิธีการบัญชีแบบซื้อ (Purchase method)

การซื้อธุรกิจ หมายถึง การรวมธุรกิจที่ผู้ซื้อเข้า
ควบคุมสินทรัพย์สุทธิและการดำเนินงานของ
ผู้ขายโดยการโอนสินทรัพย์ การก่อหนี้สิน หรือ
การออกหุ้นทุนเพื่อเป็นการแลกเปลี่ยน

2. วิธีการบัญชีแบบรวมส่วนได้เสีย (Pooling of interest method)

การรวมส่วนได้เสีย หมายถึง การรวมธุรกิจที่ผู้ถือหุ้นของกิจการแต่ละกิจการที่มารวมกันได้ร่วมกันควบคุมสินทรัพย์สุทธิและการดำเนินงานทั้งหมด หรือเกือบทั้งหมดของกิจการที่รวมแล้วเพื่อร่วมรับความเสี่ยงและประโยชน์ที่จะเกิดจากกิจการที่มารวมกัน

4.

วิธีการบันทึกบัญชีสำหรับการรวมธุรกิจ

วิธีการบันทึกบัญชีแบบซื้อ (Purchase method)

1. การระบุผู้ซื้อ

ผู้ซื้อ (Acquirer) หมายถึง กิจการที่ได้รับอำนาจในการควบคุมผู้ถูกซื้อ (Acquiree) ซึ่งผู้ซื้ออาจดำเนินการได้ในหลายรูปแบบเพื่อให้ได้อำนาจในการควบคุมจากผู้ถูกซื้อ

ผู้ถูกซื้อ (Acquiree) หมายถึง ผู้ลงทุนควบคุมผู้ได้รับการลงทุน เมื่อผู้ลงทุนมีการเปิดรับสิทธิในผลตอบแทนผันแปรจากการเกี่ยวข้องกับผู้ได้รับการลงทุนและมีความสามารถที่จะทำให้เกิดผลกระทบต่อผลตอบแทนนั้น

2. การกำหนดวันที่ซื้อ

● ผู้ซื้อจะต้องกำหนดว่าวันซื้อคือวันใด เนื่องจากจะต้องมีการกำหนดมูลค่ายุติธรรมของสินทรัพย์ ณ วันที่ซื้อ

● **วันที่ซื้อ** หมายถึง วันที่ผู้ซื้อได้อำนาจในการควบคุมผู้ถูกซื้อ

3. การรับรู้และวัดมูลค่าของสินทรัพย์ที่ระบุได้ที่ได้มา หนี้สินที่รับมา และส่วนได้เสียที่ไม่มีอำนาจควบคุมให้ผู้รับใช้

มีวิธีการปฏิบัติดังนี้

3.1 หลักการรับรู้รายการ

3.2 หลักการวัดมูลค่า

3.2 หลักการวัดมูลค่า

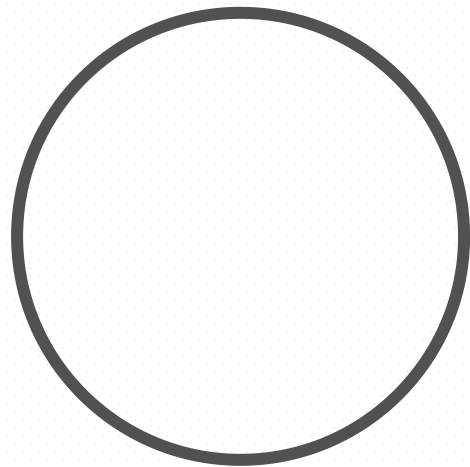
4. การรับรู้และการวัดมูลค่าของค่าความนิยมหรือกำไรจากการซื้อในราคาต่ำกว่ามูลค่ายุติธรรม

กำไรจากการซื้อในราคาต่ำกว่ามูลค่ายุติธรรมถือเป็น
รายได้และรับรู้ในงบกำไรขาดทุนดังรูป

ค่าความนิยม ถือเป็น
สินทรัพย์ที่รับรู้ในงบ
แสดงฐานะการเงิน

ถ้า (ก) น้อยกว่า (ข) = กำไรจากการซื้อในราคาต่ำกว่ามูลค่ายุติธรรม

(ก)
มูลค่ายุติธรรมของสิ่งตอบแทน
ที่โอนให้

+

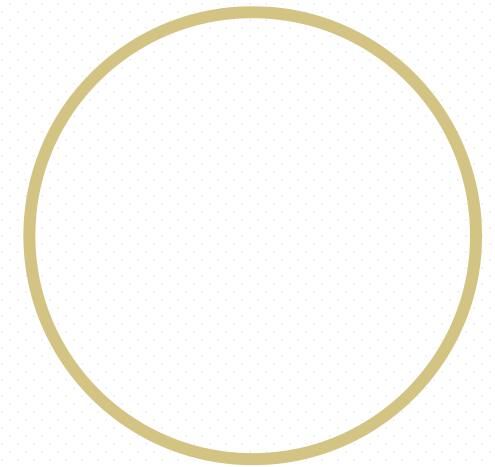
ส่วนได้เสียที่ไม่มีอำนาจควบคุม

+

มูลค่ายุติธรรม ณ วันที่ซื้อของ
ส่วนได้เสียในส่วนของเจ้าของ
ของผู้ถูกซื้อที่ผู้ซื้อถืออยู่ก่อน
การรวมธุรกิจที่ดำเนินการสำเร็จ
จากการทยอยซื้อ

(ข)
สินทรัพย์ที่ระบุได้ที่ได้มา
– หนี้สินที่รับมา
= มูลค่าสุทธิ

$A - L = OE$

ถ้า (ก) มากกว่า (ข) = ค่าความนิยม

5.

การบันทึกบัญชี ตามวิธีซื้อธุรกิจ

1. การบันทึกบัญชีทางด้านผู้ซื้อ

1.1 บันทึกการซื้อธุรกิจ

วิธีซื้อธุรกิจ ผู้ซื้ออาจจะชำระค่าซื้อด้วยเงินสด สินทรัพย์อื่นที่ไม่ใช่เงินสด
หุ้นทุน หุ้นกู้ ของบริษัทผู้ซื้อก็ได้ การบันทึกบัญชีการซื้อธุรกิจเป็นดังนี้

เดบิต	เงินลงทุนในบริษัท (ระบุชื่อบริษัทผู้ถูกซื้อ)	xx
	เครดิต เงินสด (ในกรณีจ่ายชำระเป็นเงินสด)	xx
	หุ้นสามัญ (ในกรณีชำระเป็นหุ้นสามัญ)	xx
	ส่วนเกินมูลค่าหุ้นสามัญ (ในกรณีจะชำระเป็นทุนหุ้นสามัญ	xx
	และราคาตลาดสูงกว่าราคาตามมูลค่า)	xx
	หุ้นกู้ (ในกรณีชำระเป็นหุ้นกู้)	xx
	บันทึกการซื้อกิจการ	

▶ 1.2 บันทึกการรับโอนกิจการ

ผู้ซื้อจะบันทึกการรับโอนสินทรัพย์และหนี้สินของผู้รับโอน มูลค่ายุติธรรม และบันทึกผลต่างระหว่างมูลค่ายุติธรรมของสิ่งตอบแทนที่ผู้ซื้อโอนให้ที่สูงกว่ามูลค่ายุติธรรมของสินทรัพย์สุทธิที่รับโอนมาเป็นค่าความนิยม ถือเป็นสินทรัพย์ของผู้ซื้อภายหลังการรวมธุรกิจ

2. การคำนวณค่าความนิยมหรือกำไรจากการซื้อในราคาต่ำกว่ามูลค่ายุติธรรม

ค่าความนิยมหรือกำไรจากการซื้อในราคาต่ำกว่ามูลค่ายุติธรรมคำนวณได้ดังนี้

มูลค่ายุติธรรมของสิ่งตอบแทนที่ผู้ซื้อโอนให้	x x
<u>บวก</u> มูลค่ายุติธรรมของส่วนของผู้ที่ไม่มีอำนาจควบคุมในผู้ถูกซื้อ	xx
<u>หัก</u> มูลค่ายุติธรรมของสินทรัพย์และหนี้สินที่ระบุได้ของผู้ถูกซื้อ	x x
มูลค่ายุติธรรมของสินทรัพย์	xx
<u>หัก</u> มูลค่ายุติธรรมของหนี้สิน	x x
ค่าความนิยม (กำไรจากการซื้อในราคาต่ำกว่ามูลค่ายุติธรรม)	x

3. การบันทึกบัญชีของผู้ถูกซื้อ (กรณีที่ผู้ถูกซื้อต้องเลิกกิจการ)

6.

การบันทึกบัญชีตามวิธี แบบรวมส่วนได้เสีย

การรวมส่วนได้เสีย หมายถึง การรวมธุรกิจที่ผู้ถือหุ้นของกิจการแต่ละกิจการที่มารวมกันได้ร่วมกันควบคุมสินทรัพย์สุทธิและการดำเนินงานทั้งหมดหรือเกือบทั้งหมดของกิจการที่รวมแล้วเพื่อร่วมรับความเสี่ยงและผลประโยชน์ที่จะเกิดจากกิจการที่รวมแล้วต่อไปในลักษณะที่ไม่สามารถระบุได้ว่าฝ่ายใดเป็นผู้ซื้อ วิธีการบัญชีมีวิธีปฏิบัติดังนี้

▶ 1. ผู้ซื้อต้องรับรู้สินทรัพย์และหนี้สินของกิจการที่ถูกนำมารวมด้วย มูลค่าตามบัญชีของกิจการที่ถูกนำมา รวม ณ วันที่มีการรวมธุรกิจภายใต้การควบคุมเดียวกัน

▶ 2. ผู้ซื้อต้องรับรู้มูลค่าตามบัญชีของค่าความนิยมที่เกิดจากการรวมธุรกิจในครั้งนี้ก่อนของผู้ที่มีอำนาจสูงสุด และรับรู้ส่วนของผู้ถือหุ้นส่วนน้อยที่แสดงอยู่ในงบการเงินรวมของกลุ่มกิจการด้วย

▶ 3. ผลต่างระหว่างต้นทุนการรวมธุรกิจภายใต้การควบคุมเดียวกันกับส่วนได้เสียของผู้ซื้อในมูลค่าตามบัญชี ของกิจการที่ถูกนำมารวม

▶ 4. ค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้อง เช่น ค่าธรรมเนียมวิชาชีพจ่ายให้กับบัญชีที่ปรึกษากฎหมายผู้ประเมินราคาทรัพย์สินและ ที่ปรึกษาอื่นในการรวมธุรกิจ ให้รับรู้เป็นค่าใช้จ่ายในงวดที่มีการรวมธุรกิจเกิดขึ้น

การเปิดเผยข้อมูล

ผู้ซื้อต้องเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับการรวมธุรกิจเพื่อให้ผู้ใช้งบการเงินสามารถประเมินลักษณะและผลกระทบทางการเงินจากการรวมธุรกิจที่เกิดขึ้นในระหว่างรอบระยะเวลาบัญชีปัจจุบันและภายหลังวันสิ้นสุดของงวดที่เสนอรายงาน

